

Lososí pokoušení

Muškařské listy, listopad 1995

Od člověka, který zná lososa jen z konzervy (a ten se pak ještě ukáže být přibarvenou treskou), je nebetyčnou troufalostí předkládat rybářské veřejnosti své představy o jejich chování a o jejich lovu. Ale jak odolat pokušení, nástraze ukryté v článku Dr. Horkého o lovu atlantských lososů (Muškařské listy, 3/1)! Tou nástrahou je zde citované zlaté pravidlo starých praktiků. Zní: „Hlavním pravidlem lovu lososů je zapomenout vše, co platí o lovu pstruhů”.

Proč?!

V hledání odpovědi objevuji lákavý prostor pro snad ne nezajímavé úvahy a spekulace, když mne ty v příspěvku předložené ne zcela uspokojují. Lososi jsou k vstupu do své řeky z moře již vnitřně motivováni k rozmnožování (k sexuálnímu chování) a celá ta dlouhá a dramatická cesta na trdliště peřejemi proti proudu řeky je vlastně jednou ze sekvencí jejich apetenčního jednání. Jen „lososi čerstvě vytažení z moře berou nástrahy daleko ochotněji”, říká autor. To by tedy svědčilo o tom, že se tu setkáváme ještě se *smíšenou motivací* - potravní a sexuální. Často se však motivace brzdí a nabude-li, řekněme u původně stejně slabých motivací, jedna na síle, získá přednost a druhou zcela utlumí. Nemůžeme tedy očekávat, že se lososi na tahu budou i nadále projevovat standardním potravním chováním. Ostatně, jejich doslova atrofovaný zažívací trakt to dostatečně potvrzuje. A přesto se lososi na mušku a vláčenou nástrahu loví!

Není-li tedy záběr této ryby na rybářovu nástrahu výsledkem typického potravního chování (jako je tomu při lovu pstruhů, hlavatek, tajmenů aj.), *je to výsledek reflexu*. Přesněji, záběr je výsledkem „zkratového” jednání uskutečněného po polysynaptickém reflexním oblouku. Stejně, jako když nám náš vlastní pes chňapne po ruce při nenadálém pohybu v blízkosti jeho mordy. Reflexy jako takové jsou živočichem „očekávány” *pasivně*, zvíře *nevyhledává* podnět, aby se určitý reflex mohl vybatvit. (Naproti tomu u instinktivních projevů zvíře apetenčním jednáním skutečně *aktivně vyhledává* situace ke splnění konečného jednání - opět vzpomeňme pravidlo „zapomenout vše, co platí o lovu pstruhů.” Dále se mi zdá, že i autorem doporučená taktika lovu lososů podporuje domněnku, že jde o „čistý” reflex. Pokud jsem správně pochopil, muška má být vedena takovým způsobem, aby „defilovala” před odpočívajícími nebo k dalšímu tahu připravenými rybami v tůni a je tedy zřejmě jen věcí náhody či štěstí a rybářova umu, projde-li nástraha před lososem takovým způsobem, aby spustila reflexivní jednání. Nízká početnost záběrů a úlovků, jak se Dr. Horký rovněž zmiňuje, by takové pravděpodobnosti kontaktu, interakce s rybou, odpovídala.

K čemu tedy ale tolik vzorů nádherných lososích mušek?

Je-li muška jen jakýmsi kladívkem v ruce neurologa ověřujícího náš patelární reflex, (což je sice reflex monosynaptický, ale tento detail mi budiž odpuštěn), nebo platí domněnky o agresivitě či obhajování teritoria, jako dalších možných příčinách záběru lososa na nástrahu, pak by stačil jeden jediný vzor mušky a lovec lososů by měl vystaráno. Navíc - pochybuji, že by atlantský losos přicházel v moři do styku s tak exoticky pestrou potravou. Ale o účelnosti mnohosti a rozmanitosti vzorů lososích mušek si nedovolím pochybovat. Snad je to tedy celý komplex okamžitých biotických a abiotických podmínek, který rozhoduje o tom, který vzor mušky bude v dané situaci (dohlednost ve vodním sloupci, světelné podmínky, vnitřní stav ryb, atd.) nejučinnějším spouštěčem reflexu. Tedy: Lososí muška rovná se dráždidlo! A nic víc? Toť otázka!

Shrnuto:

1. Záběr, jako reakce lososa na nástrahu, probíhá polysynaptickým reflexním obloukem, není výsledkem standardního potravního chování.
2. Lososí muška není ani imitací přirozené potravy, ani jejím impresionistickým ztvárněním, je více či méně účinným dráždilem.
3. Úspěšnost lovu poroste s naší dovedností vedením mušky vyvolat reflex ryby.

Ať už je či není tato hypotéza, na jejíž vyslovení nemám, jak jsem v úvodu zdůraznil, kredit, jen nepodloženou konstrukcí, stejně stojí za zamyšlení, jaký asi podíl našich úlovků pstruhů, lipanů a pod. lze připsat na konto normálnímu potravnímu chování a kolik reflexu, onomu podnětu bez prahové hodnoty. A jak v tomto kontextu hodnotit úspěšnost našich umělých mušek. Pro mnohé muškaře to jsou otázky bezpředmětné, akademické. Pro některé je to vzrušující hledání odpovědí, kladení nových a nových otázek, zkoušení - zkrátka všechno to, co povyšuje pouhé chytání ryb na rybaření podle Mahenova výroku: „Rybařina - toť fantazie i realita zároveň“. Snad tedy trocha fantazie muškaře nezabije.

* Původce hypotézy o „přetrvávajícím potravinovém reflexu z moře“ měl zřejmě na mysli „potravinový instinkt“, tedy potravní chování. Potravinový reflex „odněkud“, jako takový, pokud vím, etologie nezná.

]